

TAISTELU NÄLÄNHÄDÄSSÄ OLEVIA VASTAAN

Miten hämmästyttävää huolta hallituksemme pitääkään nälänhädässä olevista! Miten peräti pitkän kiertokirjeen (elokuun 17 päivästä) sisäasiain ministeri onkaan lähettänyt nälänhädestä kärsimään joutuneiden läänien kuvernööreille! Se on kokonainen kirjallinen teos, kooltaan tavallista painoarkkia suurempi, teos, joka hra Sipjagin suulla selittää koko hallituspolitiikan elintarvikeasioitten alalla. Tämän teoksen julkaisemisella on luultavasti haluttu vaikuttaa „yhteiskuntapiireihin”: katsokaa, miten huolehtivia me olemme, miten kovalla kiireellä me riennämme antamaan apua, miten me jo etukäteen huomioimme sekä elintarvikelaitosten järjestämisen että niiden toiminnan kaikki alat ja puolet. Eikä voida olla tunnustamatta, että sisäasiain ministeriön kiertokirjelmä on todellakin vaikuttava, ei ainoastaan kokonsa, vaan myöskin sisältönsä puolesta (jos riittää kärsivällisyyttä lukea se loppuun saakka). Hallitusohjelman avomielinen esittäminen antaa aina mitä parhaimman asean agitaatiota varten tsaarihallitusta vastaan, ja lausuen mitä kunnioittavimman kiitollisuutemme hra Sipjaginille rohkenemme kehoittaa muitakin herroja ministerejä puhumaan useammin ohjelmastaan kaikkien tietoon julkaistavissa kiertokirjelmissä.

Sanoimme: jos riittää kärsivällisyyttä lukea hra Sipjagin kiertokirje loppuun saakka. Kärsivällisyyttä siihen kyllä tarvitaan aika lailla, sillä kolme neljäsosaa... — enemmänkin! yhdeksän kymmenesosaa — kiertokirjeestä on täynnä tavallista muodollista jaarittelua. Märehditään jo kauan sitten tunnettuja ja satoja kertoja jopa „Lakikokoelmassakin” toistettuja asioita, kierrellään ja

kaarrellaan asian ympärillä, kuvaillaan yksityiskohtia kiinalaisten mandariinien välisten suhteiden seremoniaalista, erinomaista kansliatyöä 36 riviä pitkin lauseyhdistelmien ja „sanontoineen”, joiden takia ihan kipeätä tekee oman venäjänkielimme puolesta,— kun syventyy lukemaan noita ihanuuksia, niin aivan tuntee olevansa venäläisessä poliisikamarissa, jonka seinät löyhkäävät ummehtuneelta, jossa kaikkialta pistää nenään jokin erikoinen haju ja jossa virkailijat ovat yksinpä ulkonäkönsäkin ja käyttäytymisensä puolesta mitä sietämättömimmän virastokankeuden olenoitumia, ja ikkunasta näkyvät piharakennukset muistuttavat elävästi kidutuskammiota.

Hallituksen uudessa ohjelmassa vetää erikoisesti huomiota puoleensa sen kolme tärkeintä kohtaa: ensinnäkin, virkailijain yksilöllisen vallan voimistaminen, huolenpito siitä, että virallisuuden ja virastokurin henki tulisi lujitetuksi ja suojatuksi kaikilta raikkaan ilman tuulahduksilta; toiseksi, avustuskäytännön säätäminen nälkääkärsiville, s. o. ohje siitä, kuinka suureksi ja millä tavalla on laskettava „tarvitsevalle” perheelle annettavan leivän määrä; kolmanneksi, epätoivoisen kauhun ilmaiseminen sen johdosta, että nälkääkärsiviä auttamaan rientää „epäluotettavia” henkilöitä, jotka voivat kiihoittaa kansaa hallitusta vastaan, ja toimenpiteet, joihin jo etukäteen ryhdytään tätä „agitatiota” vastaan. Pysähtykäämme yksityiskohtaisemmin kuhunkin näistä kohdista.

On kulunut vasta vuosi siitä, kun hallitus otti zemstvoilta pois elintarvikeasiain hoitamisen ja antoi ne zemstvomäliköiden ja kihlakuntakokousten huostaan (laki kesäkuun 12 päivästä 1900). Ja nyt, ennen kuin tuo laki ehti tulla voimaankaan,— se jo kumotaan tavallisella kiertokirjeellä. Ei tarvitu sen enempää kuin muutamia kuvernöörien ilmoituksia, jotta lakattiin uskomasta lain kelpoisuuteen! Tämä osoittaa mitä parhaiten, mikä merkitys on niillä laeilla, joita Pietarin departementeissa paistetaan kuin pannukakkuja ilman, että todella asiaa ymmärtävät ja itsenäisen mielipiteensä esittämään kykenevät henkilöt niitä pohtisivat vakavasti, ilman vakavaa aikomusta luoda tarkoitustaan paremmin vastaava järjestelmä, pelkästään jonkin sellaisen ministeriveijarin kunnianhimmasta, joka haluaa kunnostautua ja osoittaa mahdollisimman pian virkaintaan. Zemstvo on epäluotettava — otettakoon siltä

pois elintarvikeasiat! Mutta niitä ei ehditty vielä ottaa pois, kun jo osoittautui, että zemstvopäälliköt ja vieläpä yksinomaan virkamiehistä muodostetut kihlakuntakokouksetkin tuntuvat yhä vielä järkeilevän liian paljon: zemstvopäällikköjen joukossa on luultavasti sattunut olemaan sellaisia, jotka tyhmyydessään ovat nimittäneet nälänhätää nälänhädäksi, jotka ovat kaikessa naiiviudessaan luulleet, että pitää taistella nälänhätää vastaan eikä niitä vastaan, jotka todella haluavat auttaa nälkäänäkeviä; kihlakuntakokouksissa jotkut virkamiehet, jotka eivät ole sisäasiain ministeriön palveluksessa, ovat luultavasti olleet yhtä ymmärtämättömiä käsittämään „sisäpolitiikan” todellisia tehtäviä. Ja niinpä siis tavallisella ministerin kiertokirjeellä perustetaan uusi „kihlakunnan keskushallinto”... niin, niin, tämä ei ole mikään painovirhe: „kihlakunnan keskushallinto elintarvikeasiain alalla”, jonka koko tarkoituksena on estää epäluotettavat henkilöt esiintymästä, epäluotettavat ajatukset ja epäviisaat teot elintarvikeasiain alalla. Esimerkiksi ministerin mielestä on epäviisasta laatia ja hän kieltää laatimasta avuntarpeessa olevien luetteloja „ennenaikaisesti” (s.o. aikaisemmin kuin aivan viljan jakamisen edellä): se synnyttäisi väestössä „liiallisia toiveita”! „Kihlakunnan keskushallinto elintarvikeasiain alalla” keskitetään *yhden henkilön* käsiin ja ministeriö suosittelee tällöin siihen *kihlakunnan aatelismarsalkkaa*. Ja todellakin: hän on niin läheisessä yhteydessä kuvernööriin, hän täyttää niin paljon poliisitehtäviä, että varmasti ymmärtää elintarvikepolitiikan oikean hengen. Sitä paitsi hän on paikkakunnalla suuri maanomistaja, joka nauttii kaikkien tilanherrojen luottamusta. Sellainen henkilö toki varmasti ymmärtää paremmin kuin kukaan muu ministerin syvämielisen ajatuksen siitä, miten „demoralisoiva” vaikutus avustuksilla on silloin, kun niitä annetaan henkilöille, jotka „voivat tulla toimeen” ilman niitäkin. Mitä tulee kuvernöörin valtuuksiin, niin ministeri muistuttaa niistä heti alussa ja toistaa moneen kertaan, että kuvernööri vastaa kaikesta, että kaikkien täytyy totella kuvernööriä, että kuvernöörin täytyy osata ryhtyä „erikoisiin” toimenpiteisiin j.n.e. Kun kuvernööri on tähänkin saakka ollut Venäjän provinssissa oikea satraappi, jonka armosta on riippunut jokaisen laitoksen ja vieläpä jokaisen henkilönkin olemassaolo „hänen huostaansa uskotussa” läänissä, niin nyt siinä suhteessa

muodostuu oikea „sotatilanne”. Tavattomasti kiristetty ankaruus — nälänhädässä olevien auttamisesta! Se on aito venäläiseen malliin!

Mutta ankaruuden kiristäminen, valvonnan lisääminen, kaikki se vaatii lisämenoja virkamieskoneistoon. Eikä ministeri ole unohtanut sitä: herroille kihlakuntien aatelismarsalkoille tai muille „kihlakunnan keskushallintoa elintarvikeasiain alalla” hoitaville henkilöille tullaan myöntämään heidän menojensa korvaamiseksi „erikoinen summa”, „jonka suuruudesta”, jatkaa kiertokirje omaan „erikoiseen” tyyliinsä, „teidän ylhäisyytenne kääntyköön puoleeni vastaavin esityksin” Sitten kihlakuntaneuvostojen „asiainhoitomenoihin” — 1.000 ruplaa kertamäärärahana kullekin kihlakuntaneuvostolle, ja lääninhallintojen kansliarahoiksi 1.000—1.500 ruplaa kullekin lääninhallinnolle. Kanslioissa tulee eniten työtä, koko työ tulee olemaan kansliatouhua — kuinka siis voitaisiin olla pitämättä huolta kansliavaroista? Ennen kaikkea kanslioille, ja mitä jää yli, se annettakoon nälänhädässä oleville.

Hra Sipjagin osoittaa hämmästyttävää tarmoa ja kekseliäisyyttä etsiessään keinoja nälkäänäkeville annettavien avustusten *supistamiseksi*. Hän vaatii ennen kaikkea, että kuvernöörien on harkittava, mitkä kihlakunnat ovat „epäsuotuisessa asemassa sadon kannalta” (tämän kysymyksen ratkaisee lopullisesti itse ministeriö: ei edes kuvernööreihin voida luottaa siinä suhteessa, että he voisivat välttää „liiallisuutta”). Ja sitten annetaan ohjeita siitä, milloin kihlakuntaa *ei pidä* katsoa epäsuotuisessa asemassa olevaksi: 1) kun kärsimään on joutunut vähemmän kuin kolmasosa kunnista; 2) kun leivänpuute on tavallista ja joka vuosi ostetaan lisää leipää ansiotöiden avulla; 3) kun paikallisia varoja ei riitä avustuksen antamiseen. Tässäkin näemme jo pienen esimerkin elintarvikekysymyksen ratkaisemisesta virkamiesmäisesti: sama mittapuu kaikkia varten! Kuinka suuri on väkiluku tuossa yhdessä kolmasosassa kunnista, kuinka kovasti ne ovat joutuneet kärsimään, eivätkö tavalliset „ansiotulot” ole vähentyneet kovimman teollisuuspulan vuotena, — kaikki nämä ovat turhia kysymyksiä ministeriön tiukkojen „käskyjen” jälkeen! Mutta kaikki tämä on vasta kukkia, marjat ovat vielä edessä. Koko juttu on siinä, ketä on pidettävä avuntarpeessa olevana ja miten paljon avustusta on annettava. Hra Sipjagin suosit-

telee seuraavanlaisia „likimääräistä laskutapaa”, joka „ani harvoin osoittautuu vähänkään tuntuvasti liioittelevaksi” (meillä pelätään kaikkein eniten liiallisuutta; pelätään liioiteltuja toiveita, pelätään liiallista avustusta! Sekä nälkä että työttömyys — kaikki se on pelkkää „liioittelua”: sellainen on ihan selvästi ministerin kaikkien järkeilyjen ajatus). Ensiksi, koepuinnin avulla määritellään „keskimääräinen viljasato desjatiinalta kussakin kylässä” ja sitten koko kylvömäärä jokaisella isännällä erikseen. Miksei määritellä myöskin sadon suuruutta eri varakkuusluokan isännillä? Talonpoikaisköyhälistöllä on sato huonompi ja „keskimääräisen” sadon määrittely onkin epäedullista juuri apua tarvitseville. Toiseksi, tarvitsevaksi ei katsota sitä, jolla on vähintään 48 puutaa viljaa vuodeksi perhettä kohti (laskien kolmelle aikuiselle 12 puutaa kullekin ja kahdelle lapselle 6 puutaa kummallekin). Se on kaikkein itarimman kulakin laskelmointia: tavallisena vuotena köyhimmätkin talonpojat käyttävät viljaa ei 48 puutaa, vaan 80 puutaa vuodessa 6—5 hengen perhettä kohti, kuten talonpoikaistaloutta koskevista kuvauksista tiedetään; keskitalonpoika sen sijaan käyttää tavallisena vuonna 110 puutaa viljaa 5-henkistä perhettä kohti. Tsaarihallitus pienentää siis *puolella* sitä viljamäärää, mikä todellisuudessa tarvitaan elintarpeiksi. Kolmanneksi, „tätä määrää” (s.o. 48 puutaa perhettä kohti), sanotaan kiertokirjeessä, „pienennetään puolella, sillä työläisaines tekee noin 50% väestöstä”. Hallitus pitää järkähtämättä kiinni säännöstään, että työläisväestön ei pidä saada hätäavustusta, sillä sehän voi muka tienatakin. Mutta ministerihän jo kerran määräsi, ettei niitä kih'akuntia, joissa on tavallisia ansioitöitä, pidä katsoa epäsuotuisessa asemassa oleviksi. Minkä vuoksi työläisväestö sitten *toistamiseen* poistetaan avustuksen saannista? Kaikkihan tietävät, ettei tänä vuonna ole mitään erikoisansioita ja että kaikki tavallisetkin ansiotulot ovat vähentyneet pulan vuoksi. Onhan hallitus itse lähetyt kaupungeista maaseudulle kymmeniä tuhansia työttömiä työläisiä! Onhan aikaisempien nälkäaikojen kokemus todistanut, että työläisväestön syrjäyttäminen johtaa vain siihen, että riittämätön viljalaina jakaantuu lasten ja aikuisten kesken! Ei, kyllä sananparsii: „yhdestä juhdasta ei kahta nahkaa kiskota” olisi vielä liian imarteleva lausunto sisäasiain ministeriölle, joka kahteen otteeseen poistaa

hätäapua tarvitsevien joukosta kaikki työkykyiset! Neljänneksi, tämänkin kaksinkertaisesti pienennetyn jo niinkin aivan riittämättömän avustuksen määrää *pienennetään* vielä $\frac{1}{3}$ — $\frac{1}{5}$ — $\frac{1}{10}$ „sen mukaan kuinka paljon likipitäen on sellaisia vauraita isäntiä, joilla on varastoja menneeltä vuodelta tahi jonkinlaista aineellista varallisuutta”!! Tämä on jo kolmas nahka saman juhnan selästä! Mitä „varallisuutta” tahi „varastoja” voi olla talonpojalla, jonka saama sato on 48 puutaa viljaa perhettä kohti? Kaikki muut ansiotulot on jo laskettu kahteen kertaan, ja sitä paitsi pelkällä leivällä ei tule toimeen edes venäläisenkään talonpoika kaikesta siitä kurjuudesta huolimatta, johon hallituksen politiikka, pääoman ja tilanherrojen harjoittama sorto ovat hänet saattaneet. Leivän lisäksi tarvitaan varoja myöskin polttoaineisiin, talon korjaamiseen, vaatteisiin ja muuhun ruokaan. Tavallisena vuonna köyhimmätkin talonpojat, kuten talonpoikaistaloudesta laadittujen tieteellisten kuvausten nojalla tiedetään, käyttävät *enemmän kuin puolet* tulostaan muihin tarpeisiin kuin leipään. Kun kaikki tämä otetaan huomioon, niin osoittautuu, että ministeri arvioi avuntarpeen *neljä tai viisi kertaa pienemmäksi* kuin on todellinen tarve. Se ei ole taistelua nälänhätää vastaan, vaan taistelua niitä vastaan, jotka todella haluavat auttaa nälänhätään joutuneita.

Ja kiertokirje päättyy suoranaiseen sotaretkeen yksityisiä hyväntekijöitä vastaan. Useissa tapauksissa on osoittautunut, jylisee hra Sipjagin, että eräät hyväntekijät yrittävät lietsoa väestössä „tyytymättömyyttä nykyiseen järjestelmään ja aivan perusteetonta vaateliaisuutta hallitusta kohtaan”, harjoittavat „hallitusvastaista agitaatiota” y.m.s. Nämä ovat itse asiassa aivan *valheellisia* syytöksiä. On tunnettua, että vuonna 1891 levitettiin „talonpoikain suosijain”⁷³ julistuksia, joissa osoitettiin kansalle aivan oikein, kuka on sen todellinen vihollinen; luultavasti on ollut muitakin yrityksiä harjoittaa agitaatiota nälänhädän pohjalla! Mutta ei ole ollut yhtään sellaista tapausta, että vallankumoukselliset olisivat harjoittaneet agitaatiota hyväntekeväisyyden varjolla. Hyväntekijäin suuri joukko — se on epäilemätön tosiasia — on ollut *vain* hyväntekijöitä, ja kun hra Sipjagin viittaa siihen, että monet heistä ovat „henkilöitä, joiden poliittinen menneisyys ei ole nuhteeton”, niin kenelläpä meistä nykyään on „nuhteeton menneisyys”?

Vieläpä „korkea-arvoisetkin henkilöt” ovat nuoruudessaan hyvin usein maksaneet veroa yleisdemokraattiselle liikkeelle! Emme tietenkään halua sanoa, että agitaatio hallitusta vastaan nälänhädän pohjalla olisi sallimatonta tahi edes epäsuotavaa. Päinvastoin, agitaatio on välttämätöntä aina ja nälänhädän aikana varsinkin. Me vain haluamme sanoa, että hra Sipjagin *keksii perätiömiä juttuja* yrittäessään esittää kammonsä ja pelkonsä olevan muka kokemuksen tulosta. Haluamme sanoa, että hra Sipjagin sanat vain osoittavat todeksi erään vanhan totuuden: poliisihallitus pelkää sitä, ettei vähänkään riippumaton ja rehellinen intelligenssi vain joutuisi mitenkään kosketuksiin kansan kanssa, se pelkää jokaista suoraan kansalle tarkoitettua totuudenmukaista ja rohkeaa sanaa, se epäilee, ja täydellä syyllä epäilee, että jo pelkkä huolenpito todellisesta (eikä luulotellusta) puutteen tyydyttämisestä on samaa kuin agitaatio hallitusta vastaan, sillä kansa näkee, että yksityiset hyväntekijät haluavat vilpittömästi auttaa sitä; mutta tsaarin virkamiehet estävät tämän avun antamista, vähentelevät avustusta, pienentelevät tarpeen suuruutta, vaikeuttavat ruokaloiden järjestämistä j.n.e. Nyt uusi kiertokirje vaatii suorastaan „alistamaan viranomaisten valvontaan” kaikki lahjoitukset ja lahjoituskehoitukset, kaikki ruokaloiden järjestämiset; se vaatii, että kaikkien paikkakunnalle saapuvien pitää „esittäytyä” kuvernöörille, valita itselleen apulaiset vain kuvernöörin luvalla, tehdä hänelle myöskin selkoa toiminnastaan!! Kuka haluaa auttaa, alistukoon poliisivirkamiesten alaiseksi ja poliisijärjestelmään, jolla avunantoa kaikella tavalla vähennellään ja julkeasti pienennellään avustuksia! Kuka ei halua alistua tähän halpamaisuuteen, älköön rohjetko auttaa: siinä juuri on hallituksen politiikan koko olemus. Hra Sipjagin huutaa, että nälänhätää „käyttävät halukkaasti rikollisiin tarkoituksiinsa poliittisesti epäluotettavat henkilöt muka lähimmäisensä auttamisen varjolla”, ja hänen jäljestään koko taantumuksellinen lehdistö toitottaa tätä samaa huutoa (esim. „Moskovskije Vedomosti”). Mikä kauhistus! Että kansan hätää käytetään „politiikkaan”! Päinvastoin, todellisuudessa kauheata on se, että Venäjällä kaikinainen toiminta, vieläpä kaikkein kauimpana politiikasta oleva filantrooppinenkin (hyväntekeväisyys-) toiminta johtaa riippumattomat henkilöt kiertämättä

yhteentörmäykseen poliisimielivallan ja „ehkäisemis”-, „kieltämis”-, „rajoittamis”- y.m.s., y.m.s. toimenpiteiden kanssa. Kauheata on se, että hallitus peittelee Juudas-pyrkimyksiään korkean politiikan tarkoituksella — pyrkimyksiään riistää leipäpala nälkäänäkevältä, pienentää viisinkertaisesti avustusten määrää, kieltää kaikilta muilta paitsi poliisivirkailijoilta pääsy nälkään kuolevien luo! Ja me toistamme vielä kerran „Iskran” heittämän kutsun: aloitettakoon paljastuskamppailu poliisihallituksen elintarvikekamppailua vastaan, paljastettakoon sensuroimattomassa vapaassa lehdistössä kaikki paikallisten satraappien ruokottomuudet, koko tuo voitonhimoinen taktiikka, jonka tarkoituksena on avustusten pienentäminen, koko tuo avunannon mitättömyys ja riittämättömyys, halpamaiset yritykset pienennellä nälänhädän suuruutta ja häpeällinen taistelu niitä vastaan, jotka haluavat auttaa nälänhädässä olevia! Kehoitamme kaikkia niitä, joilla on edes pisara vilpitöntä myötätuntoa hätään joutunutta kansaa kohtaan, pitämään huolta siitä, että kansalle tehtäisiin tunnetuksi ministerin kiertokirjeen todellinen tarkoitus ja merkitys. Sillä se, että *tuollaiset* kiertokirjeet eivät herätä heti paikalla yleistä suuttumusta, voidaan selittää vain kansan äärimmäisellä pimeydellä. Ja ottakoot tietoiset työläiset, jotka ovat lähinnä sekä talonpoikaista että kehittymättömiä kaupunkilaisjoukkoja, tehtäväkseen aloittaa hallituksen paljastaminen!

„Iskra” № 9,
lokakuu 1901

Julkaistaan „Iskra” lehden
tekstin mukaan